

ÖSTERSJÖNS HJÄLTAR - 6 Östersjöpristagare om drivkraften och sin egen resa

ANNE CHRISTINE BRUSENDORFF Östersjön som samarbetsprojekt

Havet har inga gränser, och därför går det inte bara att se till sina egna intressen. Generalsekreterare Anne Christine Brusendorff vid ICES tror på ömsesidig acceptans länder emellan för att få till ett renare Östersjön.

Barns rättigheter, miljörett och internationell rätt: sådana ämnen gick Anne Christine Brusendorff igång på när hon läste juridik vid Köpenhamns universitet på 80-talet. Studier i engelsk och amerikansk sjörett i Oslo och en doktorsavhandlingen om havsrett efter studier i London gav mersmak för internationella relationer. Och första jobbet efter studierna passade som handen i handsken: för danska miljöministeriets räkning bevakade hon sitt lands intressen i det internationella sjöstatsorganet IMO.

- Jag har ofta haft turen att vara på rätt plats vid rätt tidpunkt. Som när tjänsten vid HELCOM:s sekretariat utlystes, och jag var höggravid med vårt tredje barn. 'Kan jag söka det här jobbet?', frågade jag min man. Och han sa ja, för han trodde väl inte att jag skulle få jobbet när jag kom där med min stora mage, säger Anne Christine Brusendorff och skrattar sitt ovanligt mjuka skratt.

- Men jag fick jobbet, och tack vare min fine man kunde jag började vid HELCOM 1998, när vår tredje dotter var tre månader gammal.

HELCOM, The Helsinki Commission, är ett samarbetsorgan för att skydda den marina miljön i Östersjön från alla sorters föroreningar. Anne Christine Brusendorff stannade kvar i 14 år, och hon älskade sitt jobb.

- Länderna kring Östersjön är en väldigt heterogen samling historiskt, kulturellt och ekonomiskt. Det var väldigt spännande att utgående från de olika ländernas synpunkter hitta en samsyn om hur man kan vara aktiv i Östersjön och samtidigt skydda havet, säger hon.

När EU planerade ett stort marint strategidirektiv inför 2008 väcktes inom HELCOM rädslan att Ryssland skulle lämnas utanför samarbetet.

- Risken fanns också att en strategi för att skydda så olika hav som Medelhavet, Nordsjön och Östersjön skulle bli väldigt allmänt hållen. EU:s planer knuffade på oss i HELCOM att göra vår egen plan specifik för Östersjön: Vilken status vill vi uppnå här? Vilka aktiviteter behövs för att nå dit?

Resultatet blev BSAP: Baltic Sea Action Plan 2007.

- Från att kunskaper och strategier för Östersjön funnits spridda här och där hade vi nu en samlad ansats kring fyra övergripande områden: övergödning, farliga ämnen, biodiversitet och trafiktransporter. Den samlade aktionsplanen gav möjlighet att mötas på ministernivå och att kontinuerligt följa upp vad som gjordes: 'Har vi gjort det vi sagt att vi ska göra?' 'Varför gör vi inte så här i Danmark?' Och om politikerna i något land inte höll en överenskommelse: 'Ni lovade att göra det här till 2007, varför har ni inte gjort det?'

Trots de ursprungliga modiga löftena går förändringsarbetet långsamt, och ibland kan kompromisserna kännas frustrerande urvattnade, medger Anne Christine Brusendorff lite motvilligt.

- Men jag brukar tänka att allt som görs är bättre än ingenting, säger hon på sitt milda och gladlynta sätt.

- Det är inte enkelt att hitta lösningar som fungerar för alla. Hur skapar vi till exempel hållbara kvoter för torsk när torsken mår bra i de östliga delarna av Östersjön, men är överfiskad i de västliga delarna? De beslut som tas får stora ekonomiska konsekvenser för många människor, och vi kan inte bara prata miljö utan att söka lösningar där alla inblandade kan interagera på ett hållbart sätt.

Sedan 2012 har Anne Christine Brusendorff bytt stol och sitter i sekretariatet för ICES, en internationell organisation som erbjuder beslutsfattare vetenskapligt underlag i frågor som rör hav och marina ekosystem.

Hon har gjort sig känd som en skicklig och diplomatisk förhandlare, och kanske finns här kärnan till hennes framgångar: att hon verkligen brinner för det internationella samarbetet. Att hon älskar att lära nytt och förstå: 'det här är viktigt för Polen och det här är viktigt för Sverige'. Och så den starka viljan att hitta en gemensam förståelse mellan alla parter.

- Det är som när man pratar med barnen hemma: det gäller att lyssna på varandra och vända och vrida på ett problem tillsammans. Det finns inte bara ett svar som är riktigt, och det går inte bara att slita och dra från varsitt hörn. Man behöver först nå en gemensam plattform. Sen är det lättare att hitta en gemensam väg och gå i samma riktning.

Har hon fått några insikter på vägen, några råd hon vill ge vidare till andra som vill förändra världen? Ja, säger Anne Christine Brusendorff: kom ihåg att göra det du brinner för. Ha tålamod fast saker ibland tar lång tid, för det är alltid möjligt att pressa utvecklingen i rätt riktning. Och dessutom: omge dig med människor som får dig att växa.

- Jag tror på generositet och öppenhet: att vara öppen för nya idéer, att vara öppen för unga människor, att hela tiden interagera med samhället runtomkring. Jag vill se ett ökat samarbete mellan olika sektorer kring miljöfrågorna. Det finns många bra organisationer, men ibland jobbar vi som i egna silos, där varje sektor samlar in och analyserar sina egna data. Om till exempel fiskerinäringen, seglarna och jordbruket kunde mötas i ett gemensamt forum och tillsammans fokusera sina resurser på ett område i taget kunde vi nå helt andra resultat.

2012 fick Anne Christine Brusendorff Östersjöpriset för sina aktiva år som högsta ansvarig för HELCOM:s sekretariat.

- Jag blev väldigt stolt över priset, och samtidigt lite ledsen. Det är svårt med ett pris som ges till en person när arbetet i själva verket görs av ett team. Men pengarna, 12 000 euro, ska jag använda för att göra en video om ICES. Jag vill visa hur vi jobbar, och varför det vi gör är viktigt. På så sätt blir videon också ett sätt att säga tack till alla dem jag jobbat tillsammans med genom åren.

- Det jag tycker så mycket om är det internationella samarbetet. Jag är så glad att jag fått lov att jobba med Nikolaj från Ryssland, Monica från Polen och Maria från Finland och alla de andra. Att vi kan visa världen att det är möjligt för olika länder med olika kultur, historisk bakgrund och ekonomiska förutsättningar att komma samman och tillsammans driva någonting i rätt riktning. För vi behöver ta hänsyn till varandra. Havet har inga gränser, och det går inte att bara se till dig själv.

Om Östersjöfonden:

Anne Christine Brusendorff fick Östersjöfondens pris år 2012. Östersjöfondens årliga Östersjöpris är ett sätt att premiera föregångarna i arbetet med att skydda Östersjöns miljö. Hittills har sammanlagt ca 675 000 euro delats ut till 74 personer och organisationer under årens lopp.

Stiftelsen Ålandsfonden för Östersjöns framtid, i dagligt tal Östersjöfonden, grundades 1989 genom en privat donation på en halv miljon euro. Initiativtagare och donator var kommerserådet Anders Wiklöf. Stiftelsens syfte är att främja och stöda vetenskaplig forskning samt annan verksamhet som rör skyddet av Östersjöns miljö. Östersjöfonden delar ut priser, stipendier och understöd för avgörande miljöinsatser.

Se även www.ostersjofonden.org